

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Gisselfeld. (Søvbryllups-Dagen den 30te November.) Fødselsdagen (paa Gisselfeld, 11te Junii). Af Dannekjolds-Drapen. (Et Brud-Stykke.)

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Gisselfeld. (Søvbryllups-Dagen den 30te November.) Fødselsdagen (paa Gisselfeld, 11te Junii). Af Dannekjolds-Drapen. (Et Brud-Stykke.)", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1820_356-intro-shoot-idm227.pdf (tilgået 01. august 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Tredje del

Skjaldens spådom

I de sidste 21 strofer er Grundtvigs tilbageskuende blik på sit eget virke som digter det dominerende element. Denne selvbiografi har et fokuspunkt, nemlig Grundtvigs rolle som Danmarks skjald (Nielsen 1962, s. 32). Skjalden var i romantisk poesi en betegnelse for digteren, der i perioder af dyb inspiration lod sig være redskab for en ånd, der befandt sig hinsides menneskets forgængelige, materielle verden. For Grundtvig var skjalddevirksomhed forbundet med evnen som seer, som profet, der i vældige og dunkle syner spåede om Danmarks fremtid. Betegnelsen 'skjald' stammer fra den nordiske oldtid, hvor skjalden var knyttet til en konge eller høvding og i fortællinger på vers forkyndte sin herres bedrifter for at sikre dennes eftermæle.

De første tre strofer af digtets tredje del bygger på en folkeviser fra Anders Sørensen Vedels *Hundredviser* fra 1591 samt en anekdote, der knytter sig til Christian 4.'s fødsel. Folkevisen hedder "Dronning Dagmar spaaes aff en Hafffrue at hun skal dø udi Barnefødsel" (Vedel 1993, s. 168-170; DgF 42B). Grundtvig gendigtede folkevisen i første bind af tidsskriftet *Danne-Virke*, hvor han gav det en ny titel, "Havfruen og Dane-Dronningen" (Grundtvig 1816). Hvor der hos Vedel er tale om dronning Dagmar, er det hos Grundtvig ikke nogen bestemt dronning. En havfrue spår dronningen, at hun skal føde tre sønner og at den sidste fødsel vil koste hende livet. Denne tredje kongesøn beskrives som særlig vis (Vedel 1993, s. 169; Grundtvig 1816, s. 211). I *Danne-Virke* supplerer Grundtvig folkevisen med en fortolkning på rim (Grundtvig 1816, s. 214-218). Af denne kan man se, at det, som har fanget Grundtvigs opmærksomhed, er havfruens spådom om den vise kongesøn (Grundtvig 1816, s. 218; se i øvrigt Nielsen 1962, s. 41). Ifølge Nielsen er det denne vise kongesøn, Grundtvig refererer til i strofe 28, når han besynger "den bedste Konge-søn" (1962, s. 41).

Strofe 27 bygger på en anekdote, der ligeledes har en havfruespådom om en kongesøn i centrum. Da Frederik 2. i efteråret 1576 opholdt sig på Kalundborg Slot, bad en bonde fra Samsø om at få foretræde for kongen (Heiberg 2006, s. 16-19). Kongen var dog midlertidigt taget til Antvorskov Slot nær Slagelse, så bonden overleverede i første omgang sin besked til rigsrådet. Bonden fortalte, at da han en dag havde set til sin mark ved stranden, blev han mødt af en havfrue, der var steget op af vandet og havde befalet ham at henvende sig til Frederik 2. og fortælle ham, at dronningen endelig var gravid med en søn, som tilmed skulle blive en ypperlig arving til tronen. Rigsrådet sendte bonden til Antvorskov, hvor kongen tog vel imod bonden og lyttede til hans havfruespådom. Den 12. april 1577 fødte dronningen en dreng, der senere skulle blive kendt som Christian 4.

Disse to spådomme om en kongesøn danner grundlag for den spådom, Grundtvig i sin funktion af skjald nu selv vil fremføre om en kommende kongesøn (Nielsen 1962, s. 32). Det er dog ingenlunde en spådom, som er ny for Grundtvig. Allerede i 1815 i digtet "Høstgildet" fremfører Grundtvig en spådom om en kongesøn (sp. 1362; se i øvrigt Nielsen 1962, s. 32 og s. 46).

I strofe 30 begynder Grundtvig igen at se tilbage på sin hidtidige karriere som dansk skjald, og det gør han med et citat fra netop "Høstgildet", nærmere bestemt strofe 17 (sp. 1364 f.). Her præsenterer Grundtvig sig selv som en særlig dansk skjald, hvilket sker med belæg i det tidligere digts overordnede kongesønsspådom (Nielsen 1962, s. 32). Det kan dog siges, at Nielsens læsning af "Høstgildet" overser en anden og mere overført måde at forstå spådommen på, da det ikke var sandsynligt, at den på daværende tidspunkt 48-årige dronning Marie Sophie Frederikke skulle undfange et barn. Dette kan man læse mere om i indledningen til "Høstgildet".

I strofe 31 kommer Grundtvig ind på det sene eddadigt *Odins Ravne-Galder*, der for Grundtvig var et fuldt ud lødigt eddadigt, men som i 1867 blev ekskluderet fra *Den Ældre Edda* (Lassen 2006, s. 551 f.). *Odins Ravne-Galder* er en meget dunkel tekst, hvor Odin sender Heimdal, Loke - og vistnok også Brage - af sted til underverdenen for at forhøre sig om fremtiden hos Idun. Idun svarer dem ved helt at miste mælet, samtidig med at hun begynder at græde. Heimdal og Loke vender tilbage til guderne med uforrettet sag, og her slutter digtet. Det er denne handlingsgang, som Grundtvig refererer til i strofe 32. Ordet "Heimdal" i strofe 32 kan dog også forstås som en hentydning til digtsamlingen af samme navn fra 1815, hvori "Høstgildet" var optrykt (Grundtvig 1815b, s. 188-195; se i øvrigt Nielsen 1962, s. 46). I strofe 22 beskrives det, hvordan Heimdal slås med Loke, hvorfor han lidt efter ligger for døden, da Loke med list har fået ram på ham. Dette er Grundtvigs egen videredigtning af *Odins Ravne-Galder*. I strofe 34 beskrives det, hvordan Heimdal nu er lagt i graven. I strofe 38 stiger digteren, skjalden, forunderligt op af sin grav, mens det nu er Danneskiold-Samsøe, der er død. Den grav, som Heimdal falder ned i for at stige op af igen, da Danneskiold-Samsøe dør, kan ses som en poetisk beskrivelse af det tidsrum, hvor Grundtvig med oversættelserne af Saxo, Snorre og Sangen om Bjovulf åndeligt følte sig som en, der var begravet levende (Johansen & Høirup 1948, s. 66). For *Heimdal* udkom i 1815, da Grundtvig lige var gået i gang med oversættelserne, og Danneskiold-Samsøe

døde i 1823, da Grundtvig lige var blevet færdig med dem. Den gådeklang, der følger Heimdal, altså Grundtvig, ned i graven i strofe 34, og som egentlig er det, der holder ham i live, forstår Nielsen som spådommen om den gådefulde kongesøn (Nielsen 1962, s. 41).

Kongesønnen

Ifølge Nielsen træder skjalden direkte frem i strofe 36 med sin spådom. Nielsen tolker strofen som en bekræftelse fra Grundtvigs side af hans håb om en sikring af Danmarks fremtid, idet gyldenløven, der stiger op i "Dane-Skjold", kan ses som en kongesøn, der træder frem med en tydelig afstammingsmæssig forbindelse til fortidens danske konger (Nielsen 1962, s. 47). Gyldenløve var et efternavn, der blev brugt til børn af danske konger, som var født udenfor ægteskabet. Derudover var det en gyldenløve, Christian Gyldenløve, der var det første skud på adelsslægten Danneskiold-Samsøes stamtræ. Hermed kommer Grundtvig ind på Danneskiold-Samsøes kongelige afstamning og bruger den som en del af sin profeti. Det er dog uklart i Nielsens udlægning, hvad "Dane-Skjold" mere konkret refererer til.

I Nielsens læsning er kongesønnen at forstå som Grundtvigs drøm om en reel kongesøn, der vil frelse Danmark (1962, s. 32). Kongesønnen forstår Nielsen ligeledes som havfruens søn (Nielsen 1962, s. 26). Havfruesønnen er et centralt symbol i Grundtvigs digtning og bliver af Helge Toldberg forstået "som en åbenbaring i tiden af noget evigt" (Toldberg 1950, s. 194). Han er ligeledes en person, som kan dukke op i enhver generation, og hvis formål er Danmarks frelse (1950, s. 194-199).

Allerede i 1819 gjorde Grundtvig brug af det poetiske billede med en gyldenløve, der stiger op i "Dane-Skjold". Mod slutningen af januar 1819 sendte Grundtvig et eksemplar af første del af sin oversættelse af Snorres *Heimskringla* til Danneskiold-Samsøe (Nielsen 1961, s. 52 f.). Heri skrev Grundtvig et digt til greven, hvor billedet dukker op i tredje strofe.

Norge

Billedsproget i strofe 36 kan dog også forstås på en anden måde. Frederik 6. afstod i 1814 Norge til Sverige, men først i september 1819 blev den gyldne løve, som hidtil havde markeret, at Norge var en del af det danske rige, taget ud af Danmarks rigsvåben efter længerevarende diplomatisk pres fra Sverige (Bartholdy 2004, s. 197 f.). Når skjalden Grundtvig i 1824 skrev, at han så en "Gyldenløve / Stige op i Dane-Skjold", kan det ses som en forhåbning fra Grundtvigs side om, at Norge og Danmark igen i fremtiden vil blive forenet.

Fra strofe 38 og fremefter spiller Norge en større rolle i digtet. "den Norske Konge-bog" er en henvisning til Snorres *Heimskringla* fra ca. 1230, der består af sagaer om de norske konger fra mytisk tid til 1177, og som Grundtvig sendte sidste oversættelsesdel af til Danneskiold-Samsøes enke lige efter grevens død i 1823. I det eksemplar skrev Grundtvig et mindedigt over Danneskiold-Samsøe, kaldet "Bauta-Stenen", hvilket Grundtvig i "Af Danneskiolds-Drapen" gengiver i sin helhed fra strofe 39 til 42.

Fra strofe 44-46 besynger Grundtvig en bøg, som han i strofe 47 bestemmer nærmere, nemlig Samsøbøgen. På grevindens 19-års fødselsdag i 1795 skar Danneskiold-Samsøe hendes initialer i en samsøsk bøg, som i de efterfølgende år kom til at stå som et symbol på greveparrets kærlighed (Nielsen 1962, s. 14). På grevindens 42 års fødselsdag forærede Danneskiold-Samsøe hende et maleri af Samsøbøgen (Nielsen 1961, s. 47 f.).